

19. juli 2006

INFO 1/2006

Om de nye prøver – ændringer, indhold og form

Undervisningsministeriet har 7. juli 2006 udsendt reglerne for de enkelte prøver, der er gældende pr. 1. august 2006. Reglerne fremgår af bekendtgørelse nr. 728 af 26. juni 2006 om formål, trin- og slutmål for folkeskolens fag og emner samt om folkeskolens afsluttende prøver (Fælles Mål mv.) (Folkeskolens afgangsprøver, bundne prøvefag, prøvefag til udtræk og frivillige prøvefag).

Bekendtgørelsen kan læses på følgende link

<http://us.uvm.dk/grundskole/afsluttendeproever/index.htm>

Nedenfor redegøres kort for de enkelte ændringer med efterfølgende særlige beskrivelser af ændringerne i dansk og fremmedsprog. Det forventes, at nye vejledninger om prøverne i de enkelte fag vil blive tilgængelige september 2006. Ligeledes vil eksempler på konkrete prøveoplæg blive udarbejdet.

Bundne prøvefag

Dansk – skriftlig

Retstavning er ændret til Læsning og retskrivning (sprog og sprogbrug), således at prøven udvides med opgaver i tegnsætning og læseforståelse. Ændringen betyder, at flere mål prøves med hensyn til elevernes grundlæggende færdigheder i sprogforståelse. Prøven udvides med ½ time til 1½ time, og den ekstra tid tages fra skriftlig fremstilling.

I skriftlig fremstilling ændres tiden til 3½ time, men prøveformen er uændret.

Dansk – mundtlig

Den mundtlige prøve udvides med mulighed for en alternativ prøveform, nemlig prøven på baggrund af en synopsis, som der er gjort positive erfaringer med gennem udviklingsprogrammet *En skole i bevægelse*. Den mundtlige prøve udvides endvidere med et krav om oplæsning af et tekststykke.

Matematik - skriftlig

Prøven består nu af to selvstændige dele: Matematiske færdigheder og Matematisk problemløsning med selvstændige karakterer.

Engelsk – mundtlig

Prøven har ikke længere en forberedelse af læse- og lytteforståelse, som nu er henlagt til en skriftlig afprøvning. Prøven forholder sig nu alene til de mål, der har med mundtlighed og produktive færdigheder at gøre. Prøven består af elevens redegørelse for et selvvalgt emne og en samtale ud fra et overord-

net tema fra de tekster, der opgives til prøven. Som indgang til samtalen trækker eleven et oplæg/spørgsmål, som skal have indholdsmæssig sammenhæng med et overordnet tema fra tekstopgivelserne.

Fysik/kemi – praktisk/mundtlig

Prøven er beskrevet med én prøveform. Fysik/kemi er et laboratoriefag, hvor eleverne til prøven blandt andet skal vise, at de kan tilrettelægge, udføre og drage konklusioner af et eller flere fysiske og/eller kemiske eksperimenter. Det prøves ved, at både eksaminator og censor iagttager og vurderer elevens arbejde, samt undervejs spørge om den grundlæggende teori. Prøven afvikles uændret over 2 timer for ca. 5 elever, der arbejder individuelt og med forskellige prøveoplæg.

Prøvefag til udtræk

Engelsk – skriftlig

Der indføres en skriftlig prøve efter 9. klasse, og prøven vil omfatte opgaver i læse- og lytteforståelse, og en friere skriftlig opgave, der omfatter en opgave i sprog og sprogbrug samt en kort opgave i skriftlig fremstilling.

Set i sammenhæng med den mundtlige prøve opnås en mere hensigtsmæssig systematik i prøveafviklingen med en opdeling af færdighedsområder, som er evalueringsmæssig mere holdbar end med den nuværende mundtlige prøve alene. Ved at placere målene vedrørende de receptive og produktive færdigheder i relevante prøveformer vil det kunne forventes at føre til en styrkelse af en mere velbegrunnet og pålidelig bedømmelse af elevens præstation.

Tysk/fransk – skriftlig

Rammerne er de samme som for skriftlig engelsk.

Biologi og geografi – skriftlig

Prøven er fortsat en elektronisk prøve med ½ time til hvert fag, hvor eleverne prøves i forståelse og anvendelse af faglige begreber inden for fagenes slut- og trinmål.

Historie, samfundsfag og kristendomskundskab – skriftlig

Det er tilstræbt at udforme reglerne for de tre fag så ens som muligt. Opgaverne til prøven, som har en varighed af 2 timer, vil fx kunne omfatte, at eleven skal forholde sig til en tekst, kan relatere til spørgsmål, emner eller temaer fra undervisningen. Eleven prøves i faglig indsigt og ikke i færdigheder inden for skriftlig fremstilling. Til september følger en detaljeret vejledning om tilrettelæggelse, gennemførelse og vurdering af prøverne.

Frivillige prøvefag (valgfag)

Tysk/fransk – skriftlig

Rammerne er de samme som for tysk/fransk som prøvefag til udtræk (tilbudsfag)

Tysk/fransk – mundtlig

Rammerne er de samme som for mundtlig engelsk som bundent fag.

Håndarbejde, sløjd og hjemkundskab – praktisk/mundtlig

Håndarbejde og sløjd er justeret, således at de nu er formuleret mere enslydende.

Hvad angår hjemkundskab er der ændret således, at der gives 1 time til planlægning af det praktiske arbejde, samt at samtalen om opgavens løsning varer ca. 10 minutter pr. elev, inkl. karakterfastsættelse.

Uddybende beskrivelser

Dansk

Til september følger en detaljeret vejledning om tilrettelæggelse, gennemførelse og vurdering af prøverne.

De obligatoriske afgangsprøver i dansk efter 9. klasse består af en skriftlig og en mundtlig prøve. Den skriftlige prøve indeholder en prøve i skriftlig fremstilling og en prøve i læsning og retskrivning (dansk sprog og sprogbrug).

For alle prøvens dele gælder, at der i den nye bekendtgørelse (BEK nr. 728 af 26/06/2006) er præciseret, hvilke mål der prøves i inden for hver af prøvens dele.

Prøven i skriftlig fremstilling afvikles stort set som hidtil. Prøvetiden er 3½ time og fokus i prøven er sikkerhed i skriveprocessen, genrebevidsthed, anvendelse af korrekt sprog, at kunne forholde sig åbent og analytisk til oplæggene, og i det hele taget at kunne anvende kundskaber om samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation.

Der udleveres et opgavesæt med forskellige typer af opgaver, og besvarelsen må udfærdiges enten på computer eller i hånden. Der må anvendes ordbøger og stave- og grammatikkontrol på computeren. Der gives fortsat både en karakter for indhold og en karakter for orden.

Prøven i "Læsning og retskrivning (dansk sprog og sprogbrug)", som erstatter den gamle retstavningsprøve, varer 1½ time. Den kommer til at bestå af to selvstændige dele, og der gives én karakter for hver del.

Den første del (1 time) er en retskrivningsprøve, som forventes at bestå af:

- indsætningsdiktat + tekstdiktat
- opgave(r) i tegnsætning
- opgaver i korrekt sprogbrug
- korrekturopgave
- opgave(r) i ordklasser.

Den anden del (½ time) er en læseprøve, som forventes at bestå af:

- læsning af to længere, sammenhængende tekster
 - udpegning i disse tekster af ét rigtigt blandt fire mulige ord i en parentes
- opgave der kræver punktlæsning (brochuretype)
- opgave der kræver nærlæsning
 - afkrydsning i disse tekster af rigtigt svar ud fra 3-4 muligheder.

I starten af det nye skoleår vil der blive udsendt eksempler på prøvesæt. Til december afprøves den nye prøveform som en semesterprøve. De elever, der skal til sygeeksamen, vil få den traditionelle retstavningsprøve.

Der må benyttes ordbøger, der er i overensstemmelse med Retskrivningsordbogen fra Dansk Sprognavn.

Prøven i mundtlig dansk giver mulighed for at vælge mellem to prøveformer (se nedenfor). Det er skolens leder, der ved skoleårets begyndelse træffer bestemmelse om prøveformen, og den valgte prøveform er

fælles for alle elever på samme hold. I praksis bør dette selvfølgelig foregå i dialog med dansklæreren på holdet.

Kravene til opgivelserne er fælles for de to prøveformer, og de ligger tæt op af de tidligere krav. Dog skal man være opmærksom på, at der skal opgives *80 – 100 normalsider* af de kortere tekster, at der skal opgives *tre* større fiktive værker, at der skal være *flere eksempler* på andre udtryksformer inden for både fiktion og ikke-fiktion, og endelig at opgivelserne må dække stof fra både *8. og 9. klasse*.

Ved begge prøveformer skal eleven læse op, og der skal være et tekststykke, som er egnet hertil – også hvis prøveoplægget er en anden udtryksform.

Prøveform A

Denne prøveform ligner den hidtidige prøve i mundtlig dansk, men der er enkelte ændringer i vurderingskriterier og i kravet om oplæsning.

Læreren udarbejder et antal prøveoplæg, der alsidigt dækker det opgivne stof. Eleven trækker lod mellem disse prøveoplæg og arbejder med det trukne oplæg i en forberedelsestid på 40 minutter. Herefter eksamineres eleven i prøveoplægget – dvs. i redegørelse, fortolkning, vurdering og perspektivering samt oplæsning. Også den mundtlige fremstilling vurderes. Prøvetiden er 20 minutter.

Der gives én karakter.

Prøveform B

Denne prøveform er udviklet gennem forsøg med fordybelsesprøve i mundtlig dansk – I nogle kredse også kaldet synopsprøven.

Hovedtankegangen er, at eleverne i den allersidste del af skoleåret fordyber sig i et prøveoplæg med tæt tilknytning til det opgivne stof.

Ud fra årets opgivelser sammensætter læreren i samarbejde med eleverne et antal fordybelsesområder, som alsidigt dækker det opgivne stof. Eleverne trækker så lod mellem disse områder og undersøger og vælger prøveoplæg herudfra.

Eleven har 10 undervisningslektioner, som finder sted, efter at de skriftlige prøver er afholdt, til dette arbejde – og ud fra sine undersøgelser og sit arbejde med teksten udarbejdes en synopsis, som danner grundlag for eksaminationen. Indholdet af synopsisen fremgår af bekendtgørelsen og vil blive uddybet yderligere i den kommende vejledning. Synopsis og prøveoplæg sendes til censor 14 kalenderdage før prøveafholdelsen.

Synopsen skal ikke vurderes, men alene være en oversigt, som begrundet valget af prøveoplæg og viser, hvad eleven har valgt at fokusere på i sin prøve. Eleven skal ved prøven vise indsigt i fordybelsesområdet og kunne fortolke, vurdere og perspektivere prøveoplægget samt læse op. Også den mundtlige fremstilling vurderes.

Prøvetiden er 25 minutter, og heraf har eleven 10-12 minutter til at fremlægge sit oplæg. Resten af prøvetiden er dialog om oplægget og andet danskfagligt stof med relation til opgivelserne.

Der gives én karakter.

Fremmedsprog

Til september følger en detaljeret vejledning om tilrettelæggelse, gennemførelse og vurdering af prøverne.

Prøvemodellen for fremmedsprog består af kombinerede funktionelle færdigheder. Der er tale om en todelt prøve, der afspejler elevens receptive og produktive færdigheder.

En friere skriftlig opgave til testning af

- a) receptive kompetencer (lytte- og læseforståelse)

- b) en opgave i sprog og sprogbrug
- c) en kortere opgave i skriftlig fremstilling

En mundtlig opgave til testning af

- a) redegørelse
- b) interaktion/samtale

Overordnet set kan ændringen udtrykkes ved, at lytte – og læseteksten er fjernet fra den mundtlige prøve og i stedet er bragt ind i den skriftlige del af prøven. Den mundtlige prøve består fremover af elevens redegørelse for et selvvalgt emne ud fra tekstopgivelserne og en samtale ud fra et overordnet tema fra tekstopgivelserne, som eleven trækker på prøvedagen.

Med den ny prøveform er der fokus på at give en mere velbegrunderet bedømmelse af elevens præstation. Prøverne har som mål, at de skal afdække, hvor langt eleven er nået i sine færdigheder inden for specifikt udvalgte slutmål, hvor eleven bedømmes efter mål og krav. Målene for undervisningen er uændrede og skal fortsat leve op til de eksisterende bindende trin- og slutmål, der følger bekendtgørelsen for Fælles Mål.

Niveauet i læse- og lytteteksterne vil minde om det niveau, der kendes fra de eksisterende lytte- og læsematerialer til FSA-prøverne.

Elementer i prøven i lyttefærdighed

- Lytte for at forstå hovedbudskabet i korte tekster.
- Lytte efter specifik information i en længere tekst.
- Lytte efter detaljer.
- Lytte efter hovedindhold.

Elementer i prøven i læsefærdighed

- Læse for at forstå hovedbudskabet i korte autentiske beskeder.
- Læse for at forstå hovedpointer i en sammenhængende tekst.
- Læse flere tekster for at udtrække specifikke informationer og opnå detaljeret forståelse.

Opgaven i sprog og sprogbrug vil omfatte opgaver, hvor eleven skal vise sin viden inden for centrale grammatiske områder, fx sætningens grundstruktur, de vigtigste sætningstyper og ordklasser.

I den kortere skriftlige opgave søges indhold og stil afpasset efter læser og formål. Der kan fx være tale om dagbogsnotater, breve, artikler, e-mails, historier og lignende.

Ved indførelse af den ny prøveform vil det være påkrævet, at skolerne løbende informerer eleverne om prøvens mål og krav, og om hvordan prøvens enkelte dele foregår i takt med ministeriets udsendelse af vejledning til prøverne medio september 2006.

Kontor for eksamen og tilsyn
Folkeskolens afsluttende prøver
19. juli 2006